

مراقبت های داروی متوتروکسات

تعریف و شناخت

در ابتدا به عنوان یک داروی ضدسرطان بدلیل توانایی آن به کم کردن سرعت تقسیم سلولی کاربرد دارد.

همچنین به عنوان دارویی که سبب توقف رشد سلولهای جفت و در نتیجه پایان یافتن بارداری میشود و با گذشت زمان سلولهای جنین را تخریب میکند نیز استفاده میشود .

از سایر کاربردهای دیگر این دارو در درمان بیماری های روماتیسمی، بیماری کرون و پسوریازیس بهره میبرند که بصورت دوزهای متناوب و کم استفاده شده تا اثر ضدالتهایی خود را از طریق مکانیسم های دیگر انجام دهد.

متوتروکسات به دو شکل در دسترس است : قرص و وبال.

روش استفاده از دارو و همچنین میزان دارو توسط پزشک با توجه به وضعیت بیمار انتخاب میشود.

عوارض جانبی و مسمومیت دارویی

مسمومیت با متوتروکسات علائمی از جمله : تهوع، استفراغ، اسهال، افت تعداد پلاکت (ترومبوسیتوپنی)، افت تمام رده های گلبولهای خونی (پان سیتوپنی)، افزایش آنزیم های کبدی، نارسایی حاد کلیه و افزایش کراتینین سرم، علائم ریوی، زخم های دهانی (موکوزیت)، خون ریزی های گوارشی و ضایعات پوستی را میتواند به دنبال داشته باشد.

مسمومیت در دوزهای بالای دریافت دارو شامل: گیجی، کاهش سطح هوشیاری و تشنج می باشد.

بیماران دچار نارسایی کلیوی، نارسایی کبدی، پلورال افیوژن در خطر بالاتری برای مسمومیت با متوتروکسات می باشند.

تجویز ویتامین آ و اسیدفولیک اغلب برای جلوگیری از بروز ناراحتی های گوارشی داده میشود.

گاهی اوقات استفاده از داروهای ضد تهوع قبل و بعد از دوز متوتروکسات در کاهش یسری از عوارض جانبی کمک کننده است.

۱- آزمایش خون منظم پیش از شروع و در طول درمان با متوتروکسات ، پایش منظم بیماران دریافت کننده دارو قبل و طی درمان، بررسی عملکرد کلیوی و کبدی (ALT, AST) ، سطح خونی متوتروکسات و PH ادرار ، پایش وضعیت آب و الکترولیتها، گرافی قفسه سینه(قبل از شروع درمان) ، کمبود فولات و بررسی از نظر احتمال بارداری قبل از شروع درمان در بیماران خانم الزامی می باشد.

۲-درمان با متوتروکسات معمولا زمانی که آنزیم های کبدی را افزایش میدهد قطع و زمانی که آنها به حالت عادی برمیگردند دوباره آغاز میشوند.

۳-مصرف الکل نیز باید به شدت اجتناب شود زیرا ممکن است سمیت کبدی متوتروکسات را افزایش دهد.

۴-بدلیل موجود بودن داروی متوتروکسات در قدرت های دارویی مختلف (از ۵ میلی گرم تا ۵گرم) در حجم های متفاوت ویال ها ، نیاز به دقت ویژه در محاسبه دوز تجویزی به بیماران و آماده سازی دارو با توجه به مندرجات روی برچسب ویال از نظر قدرت دارویی ویال مربوطه وجود دارد.

۵-در صورت نیاز به تجویز دوزهای روزانه متوتروکسات ، با توجه به شرایط بالینی بیماران و کنترل علائم مسمومیت با داروی مذکور ، دستور دارویی هر روز باید در پرونده بیماران بستری توسط پزشک معالج ثبت شود.

شناسنامه محتوای آموزشی	
موضوع	مراقبت داروی متوتروکسات
تهیه کننده	سجاد وردی سوپروایزر آموزشی
تایید کننده علمی	دکتر مصطفی سروی زاده
سمت	انکولوژیست
تاریخ تهیه	1402
تاریخ بازنگری	1404
کد	MA-FO-09